(3

וטמא עד הערב (ויקרא טו) ולא כתיב יכבס בגדיו: מקום שטעון

כיבום. כגון בקבול תורה דכתיב וכבסו שמלותם: דלמה נקיות

בעלמא. ההוא כיבוס לאו משום טומאה הוה דלטעון טבילה מק"ו

אלא שיהיו בגדיהם לבנים והגונים

לקבל פני שכינה: ויזרוק על העם.

הואה הוא: מעבילים אומו. והוי

כישראל מעליא ואין נריך לבדוק

בעדים אם מילתו לשם מצות מילה:

ומה בכך. אם אין מילתו לשם מילה

הואיל וטבל בטבילה סגי: אין

מטבילים. שמא ערבי מהול ח וגבעוני

מהול הוא ולריך להטיף ממנו דם

ברית דר' יוסי תרתי בעי: לפיכך.

הואיל ולר׳ יהודה בחדא סגיא מטבילין

בשבת גר שמל אתמול לפנינו דבמילה

סגי ליה וכי מטבלי ליה בשבתא לא

מתקני גברא: הכי גרסינן אמר מר

לפיכך מטבילין גר בשבת דברי רבי

יהודה פשיטא כיון דלרבי יהודה

בחדת סגי היכת דמל לפנינו

מטבילים: טבילה עיקר. דהא אמילה

שמעינן ליה דקאמר ומה בכך: ר'

יוסי אומר אין מטבילין. תרתי בעי

ואע"ג דמל בפנינו טבילתו תהנתו:

עובדת הוה בי ר' חיית בר רבי ורב

יוסף מחני בר' חושעיה ב"ר. כלומר

כ' אושעיא נמי הוה בהדי ר' חייא:

ורב ספרא מתני. דאף רבי אושעיא

בר׳ חייא הוה בהדייהו: שהי האידנא.

לילה היה: ש"מ. מדרב ספרא דאמר

תלתא הוו גר לריך שלשה: דבעינן

מומחין. כי הנך תלתא גברי רבנן

רברבי: דלמח דחיקלעו. הכי הוה

מעשה דחיתרמו רבנן כי הני. אבל ג׳

ודאי שמעינן מדקפליג רב ספרא

ומוסיף עד דהוו תלתח: משפט כתיב

ביה. משפט אחד יהיה לכם ולגר

(במדבר טו) ואין משפט פחות מג':

יכול מקבלין אוחו. לא נלריכנו הטפת

דם ברית וטבילה: בא ועדיו עמו

מנין. שנאמן: הלמוד לומר וכי

יגור. מכל מקום. ולקמןש פריך כיון

דעדיו עמו פשיטא ומי בעי קרא: בכל

ברכוח מו: מ"ם.

ד) ולחמו חה: עירוביו פג.

וש"נו. ה) ול"ל בריבי וכ"ל

ברב אלפס], ו) קידושין סב: [לקמן מו:], ו) בס"א: נכרי,

מ) מ״ל גבנוני, ע) נדף מו.], י) [וע"ע תוס' מנחות פב: ד"ה והשתח ותוס'

בכורות נו. ד"ה ומה בנך],

עין משפם

קבה א מיי פי"ג מהלי איסורי ביאה הלי ו סמג לאוין קטו טוש"ע י"ד סי׳ רסח סעיף ד: קבו ב ג מיי׳ שם

תורה אור השלם 1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לַךְּ אֶל הָעָם וְקִדִּשְׁתָּם הַיּוֹם ומֶחֶר וְכִבְּסוֹ שְׁמְלֹתָם:

ַוּיִּזְרֹק עַל הָעָם וַיֹּאמֶר הַנָּה דַם הַבְּרִית אֲשֶׁר בָּרַת יִיָּ עִמְּכֶּם עַל בָּל הדברים האלה:

שמות כד ח אָחֶד יִהִיֶּה לְכֶם וִלַּגֵּר הגר אתכם:

ַיֶּי יִמְּנְטָם: במדבר טו טז מִשְׁפַט אָחָד יִהְיָּה לֶּכָם בַּגַּר בְּאָזְרָח יִהְיָּה בִּי אֲנָי יִי אֱלֹהַיכָם:

ויקרא כד כב וְאֶצֵוֶּה אֶת שׁפְּטֵיכֶם נְאֵצֵוָּה אֶת שׁפְּטֵיכֶם בָּעַת הַהָּוֹא לֵאמֹר שָׁמֹעַ ביז אחיכם ושפטתם בין אָנוינָם וּיְּפְּבְּטְנֵם צֶדֶק בֵּין אִישׁ וּבֵין אָחִיו וּבֵין גֵרוֹ: דברים א טז 1. וְכִי יָגוּר אִתְּךְּ גַּר באַרצַכָם לא תונו אתו:

תוספות ישנים א) וי"ל דהתם היינו טעמא משום דמלקות חחת מיתה עומדת ולכך אין משלשין בו כמו במיתה משנשין כו כמו במימה וילפינן מינה אע"ג דלא אפשר: ב) עוד פירש רבינו מפשר: ב) עור פירם רכינו נתנאל דודלי ר' עקיבא פליג עלייהו וקתפלגי בגר שבא להמגייר בזמן הזה דר' אליעור סבר דהוי גר שהר כשאכלו בפסח הבותינו עדיין לא טבלו ומ"מ נפקו מתורת ערל מדאכלו בפסח א"כ מל ולא טבל הוי גר ור' יהושע סבר דלא הוי גר שהרי טבלו במתן תורה וכיון שנלטוו לטבול לא הוי גר שנפטוו נטפונ לח היי גר אם לא טבל. ור" עקיבא סבר דמדאכלי בססח טבלי דאליה הוו אסורים בו דמליה הוו אסורים בו כדמרביען מקרא מל ולא טבל שאינו אוכל וכרי. ובזה ניחא מה שאכחוב לקמן בסמוף: מבל ולא מל כ"ע לא פליגי. וחימה אמאי קאמר לעיל טבל ולא מל ר׳ יהושע אומר וכו׳ דמשמע מהאי לישנא דפליגי בטבל ולא מל הול"ל על מלחיה דת"ק ר' יהושע אומר אינו גר ואין עוד וי"ל זמ ק ל ייטושע מולני אינו גר ואין עוד וי״ל דניחא לי׳ להזכיר מילה בלא טבילה וטבילה בלא על הכל ואמרי דמלריכינן על הכל וחמרי דמלריכיק מילה וטבילה: ויקח משה את הדם ויזרוק על העם וגמירי דאין הזאה בלא טבילה. פיי דהיינו הזאה לפנט. פיי לטיים טומט דקודם מתן תורה שעדיין לא הוו יודעין שמזין ממי מטאת והזו מן הדם על העם. ואליבא דר' אליעזר נימא דהאי קרא אינו ר"ל הזאה. ופי׳ הפסוק כמו דמתרגמי׳ וזרק על מדבחא לכפרא על עמא וא״כ אינו נכפרת ענ עמח וח"כ חינו ר"ל שהזה על העם כי אם על המזבח לכפר על העם חה הדוחק אין ל"ל לפי רבינו נתנאל: ורבי יהושע טבילה באתהות מנא ליה. מינוה לימא מוחרוק משה את בי מו מוחרוק משה את הדם על העם וגמירי דאין הואה בלא טבילה ונשים בכלל. וי"ל דפסיקא

משאי אפשר. תימה לר' עקיבא מגלן דאין משלשין במכות דבפרק במקום שאין טעון כיבום. כגון בעל קרי בעלמא דכתיב ורחך במים קמא דמכות (דף ה.) ילפינן לה ממיתה והיינו אי אפשר ואין לומר וטמא עד הערב (ויקרא טו) ולא כתיב יכבס בגדיו: מקום שטעון דהתם דגזירה שוה היא מודה ר"ע דדנין משאי אפשר משום דאין ג"ש למחלה אבל הכא בנין אב הוא דהא הכא נמי היקישא הוא

כדמסיק בסוף התודה (מנחות דף פב: ושם) דדריש רבי אליעזר מועבדת (שמות ינו שיהו כל העבודות שוות זה כזה ולא קיבל ר"ע אף על גב דאין היקש נמי למחלהי א):

תור תנוסט. בשמבל ולא מל כולי עלמא לא פליגי. ואם תאתר

ור׳ יהושע אדמודי ליה אודויי לפלוג עליה לפלוגי דנקט טבל דמודי ר׳ אליעזר ולא נקט מילתא דפליג בה וכי האי גוונא פריך בסוף שבועת הפקדון (שבועות דף לח.) וי"ל דהתם לא דייק אלא משום דהתנא הראשון הזכיר הכל אבל הכא נקט שפיר ר יהושע טבל ולא מל כיון דלא דבר בו ר' אליעור: בי פדיגי במד ודא מבד. תימה דלקמן בריש הערל (דף עא.) ממעט ר"ע גר שמל ולה טבל מפסח מדכתיב תושב ושכיר והשתה כמהן סבר ר"ע אי כר' יהושע למה לי קרא פשיטא דלא אכיל בפסח דעובד כוכבים גמור הוא ואי כר' אליעזר כיון דגר מעליא הוא אין סברא למעטו מפסח כדמשמע התם וי"ל דלעולם כרבי יהושע סבירא לי׳ ולאו מטעמיה דאיהו סבר דבאבות נמי טבילה הוה ורבי עקיבא סבר מדמעטיה קרא בפסח שמע מינה דחין גר עד שימול ויטבול ב):

דאין הואה בלא מבילה. מפרש ר"ת בלא טבילה לפני הואה כדי לקבל הזאה כדאמר בפרק ארבעה מחוסרי כפרה (כריתות דף ט.) מה אבותינו לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והזאת דמים ואותה טבילה כשרה אף בלילה כדתנן במסכת פרה (פי"ב מי"ה) אבל הוא עלמו טובל בלילה ומזה ביום ולענין טומאה יש עוד טבילה אחרת אחר הואה שהיא כדי לטהר מטומאה כדכתיב בקרא והזה ברישה והדר ורחץ במים וחותה טבילה אינה כשרה אלא ביום כדתנן בפרק ב' דמגילה (דף כ. ושם) אין טובלין ואין מזין אלא ביום ויש מפרשים דהתם בטבילת אזוב איירי אין טובלים אזוב אלא ביום כדאמרינן

בטבל ולא מל כולי עלמא לא פליגי דמהגי כי פליגי במל ולא מבל רבי אליעזר יליף מאבות ורבי יהושע באבות נמי מבילה הוה מנא ליה אילימא מדכתיב ילך אל העם ש"מ תלת בש"מ גר צריך שלשה וש"מ אינו

וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלותם ומה במקום שאין מעון כבום מעון מבילה מקום שמעון כבום אינו דין שמעון מבילה ודלמא נקיות בעלמא אלא מהכא ביויקח משה את הדם ויזרוק על העם וגמירי ידאין הואה בלא מבילה ורבי יהושע מבילה באמהות מנלן סברא הוא דאם כן במה נכנסו תחת כנפי השכינה יא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן לעולם אינו גר עד שימול ויטבול פשימא יחיד ורבים הלכה כרבים מאן חכמים רבי יוםי דתניא הרי שבא ואמר מלתי ולא מבלתי ממבילין אותו ומה בכך דברי ר' יהודה רבי יוםי אומר אין מטבילין לפיכך מטביליז גר בשבת דברי ר' יהודה ור' יוםי אומר אאין מטבילין אמר מר לפיכך מטבילין גר בשבת 🕫 פשימא כיון דא"ר יהודה בחדא סגיא היכא דמל לפנינו מטבילין מאי לפיכך מהו דתימא לרבי יהודה מבילה עיקר וטבילה בשבת לא דקא מתקן גברא קמ"ל דר' יהודה או הא או הא בעי"ר' יוםי אומר אין מטבילין פשיטא דכיון דאמר רבי יוסי תרתי בעינן תקוני גברא בשבת לא מתקנינן מהו דתימא לר' יוםי מילה עיקר והתם הוא דלא הואי מילה בפנינו אבל היכא דהויא מילה בפנינו אימא לימבל זה בשבתא קמ"ל דרבי יוםי תרתי בעי אמר רבה עובדא הוה בי רבי חייא בר רבי ורב יוסף מתני רבי אושעיא ייבר רבי ורב ספרא מתני ר' אושעיא בר' חייא דאתא לקמיה גר שמל ולא מבל א"ל שהי כאן עד למחר ונמבלינך

גר עד שימול ויטבול וש"מ יאין מטבילין גר בלילה ונימא ש"מ נמי בעינן מומחין דלמא דאיקלעו אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן יגר צריך ג' כמשפט כתיב ביה ת"ר ימי שבא ואמר גר אני יכול נקבלנו ת"ל אתך במוחזק לך בא ועדיו עמו מנין ת"ל יוכי יגור © אתך גר בארצכם

בסוף מסכת פרה שאם טבל את האודב בלילה אפי׳ הזה ביום הזאתו פסולה והשתא אתי שפיר הא דתנן טבילה קודם להזאה והא דקאתר התם בגת׳ לא מזין אלא ביום דכתיב (במדבר יט) והזה הטהור על הטמא ביום השלישי וגו' ואיתקש טבילה להואה היינו בקרא דלקמיה דכתיב ולקח אזוב וטבל במים איש טהור והזה על האהל וגו' וכן משמע בירושלמי דמגילה דאמר וטבל והזה מה הזאה ביום אף טבילה ביום ואין לתמוה כיון דבעי הזאה היאך מקבלים גרים בזמן הזה דבפ' ארבעה מחוסרי כפרה נפקא לן מקרא דלא בעינןט': דרבי יהושע שבידה באשהות מגא דיה. אע"ג דאית ליה דאין הואה בלא טבילה שמא הנשים לא היו בכלל אותה הואה אי נמי משום רבי אליעור איצטריך האי טעמא דמסיק משום דאיהו נמי מודה דבטבילה לחוד סגי כדאמר לעיל בטבל ולא מל כולי עלמא לא פליגי דלית ליה דאין הזאה בלא טבילה 🔾:

אין דומה שמילתו מעכבתו מלהתגייר ומודי רבי יוסי בההיא דסגי בטבילה לחודה ור"ח פסק במסכת שבת איפכא מה"ג וכן משמע בפרק ר"א דמילה (שנת דף קלה. ושם) דקאמר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על נולד כשהוא מהול שלריך להטיף ממנו דם ברית על מה נחלקו על גר שנחגייר כשהוא מהול ונראה שעל זה סמכו ה"ג דסברי להו כאמוראי דהתם דאית להו דקטן אין לריך ובגר סברי כר׳ יוסי דשמעתין דמשמע דהלכתא כוותיה ובפרק הערל (לקמן דף עב.) פליגי רבי אלעזר בר״ש ורבנן בגר שנתגייר כשהוא מהול אם נמול ביום או אפי׳ בלילה אבל כולהו מודו דלריך הטפח דם ברית: שמי מינה דגר צריך שלשה. וא״ת ודלמא דאיקלעו וי״ל דמרב ספרא דייק שהרי ר׳ חייא הזכירו לפי שהיה בעל מעשה וראש ורב יוסף הזכיר רבי אושעיא חברו אבל רב ספרא למה הזכיר ר׳ אושעיא בר׳ חייא: אינו גר עד שימול וישבול. מהכא לא מצי לדקדק דלא מיסגי בטבילה לחודה ולא בא לדקדק אלא דמילה בלא טבילה לא מהניא: אין משבילין גר בלילה. דמשפט כחיב ביה ואע״פ שכבר מל חשיב ליה כתחילת דין: משפט בתיב ביה. ושפטתם לדק בין איש ובין אחיו ובין גרו (דברים א) אי נמי משפט אחד יהיה לכם ולגר (במדבר טו) ואפי' למ"ד בסנהדרין (דף ג. ושם) דבר

מטבילין גר בשבח. פי' היכא שמל בפנינו מטבילין לפי שהטבילה אינה עיקר חיקון: לפיבך אין מטבילין. חימה דאמריען (פילה יה:) כל חייבי טבילות טובלין כדרכן בין בשבח בין ביוה"כ. "יל דלא דמי דהחם לא היו חיקון גדול כמו הכא שבא על ידי כן לחורת יהדות: קב"ל דר' יוסי חרתי בעי. משמע הכא דר' יוסי בעי מילה לשמה וחימה דבפרק אין מעמידין (ע"ז הו.) משמע דקאמר ר' יוסי והיכן מלינו מילה לשמה אלא מל והולך עד

ליה דעם לא אקרו נשים. עו"ל דלשיטת רבינו נתנאל ניחא יים דעם כח מקרו נשים. עו"יל דלשיטת רביני נתחאל ניחא דהכי פריך טבילה באמהות מנא ליה כלותר בשעה שאבלו הפסס מנא ליה שהאמהות עשו טבילה דמסברא כל העם אכלו פסח בין אנשים צין נשים דאין לותר דטבלו מדכתיב ויזרוק שהרי אומו הפסוק במתן חורה כתיב אבל בססח היכי אכלו עדיין כיון שלא טבלו הא אינו גר עד שיטבול. וכיון דבאמהות לא שייכא בהו מילה מהיכא נפקו מחורת ערל דבשלמא באבות אע"ג דלא טבלו עד מתן חורה מ"מ כיון שמלו נפקו מחורת

גליון הש"ם תום' ד"ה תקוני גברא כו' משום דנרא' כמיקר. כדאי בכילה דף יח ע"א:

הגהות הב"ח (מ) גמ' מטבילין גר נשכת דברי רבי יהודה פשיטא כיוו: (3) שם ח"ל וכי יגור גר נמחה:

מוסף רש"י

גר צריך ג'. שלשה ישראלים שמזקקין לו להטבילו ולהודיעו מקצת מלות קלות וחמורות (קדושין סב:). משפט כתיב ביה. משפט אחד יהיה לכם כגר כאורח **.**(DD)

תוספות ישנים (המשך)

ערל כדי לאכול פסח אע"ג שלא היו יהודים גמורים עד שטבלו כדמשמע ליה עד שטבנו כותשתע נה לר' יהושע: ג) וה"ה דהוה מלי למפרך לר' אליעור גופיה מיהו פריך לר' יהושע מפני שהזכיר בהדיא יהושע מפני שהזכיר בהדיא שכן מלינו באמהות שטבלו ולא חלו: דרי יוחי אוחר ונם מנו. ובי יוסי חומר אין מטבילין. פירוש דשמא ערבי מהול הוא ולא הימה מילה לשמה ולריך להטיף ממנו דם ברית. ותימה דמשמע דהלכה כן דהכי איתא במסקנא דהלכה כר׳ יוסי ובשבת (קלה.) משמע דגר שנתגייר כשהוא מהול ב"ה אומרים א"ל להטיף ממנו דם ברית גבי לא נחלקו על קטן [שנולד] כשהוא מהול וכו׳ וקיי״ל דהלכה כב״ה. לכן נראה דודאי אין לריך וטעמא דר׳ וסי משום דבעי טבילה לשמה אבל נתגייר כשהוא מהול מודה דח"ל להטיף ממנו דם ברית דהכא גרע משום דמל שלא לשמה מכולד מהול דהוי סתמא דלא עבד ולא מידי וכן נראה דגר [שנתגייר כשהוא תיים זה נשנחגייר כשהום מהול] אין לריך להטיף כדאמרי ב"ה בשבת וקטן שנולד מהול לריך להטיף כדקאמר המם לא נחלקו שלריך להטיף בנולד מהול: ד) וצריך ליתן טעם לפ׳ ההלכות גדולות דדוהא גר ליכנס תחת כנפי השכינה כשנתגייר מהול אם לא בהטפת דם. אבל קטן שלא הוחוק בערלות לא לריך ודוחק הוא. אכן יש טעם ברור דמן הדין היו שניהם גר וקטן לריכים היומח דם ברית אלא בקטן קלה.) מדכתיב ערלתו דכיון מנולד מהול לא הוי ערלה

מאול להטיף ודוקא בקטן וא"ל להטיף ודוקא בקטן דגלי קרא גלי אבל בגר דלא גלי לא גלי: לפיבך